

01. Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Öğrencilerinin Çağdaş Türk Lehçe ve Edebiyatlarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ardahan Üniversitesi Örneği)¹

Emine GÜVEN²

APA: Güven, E. (2026). Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Öğrencilerinin Çağdaş Türk Lehçe ve Edebiyatlarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ardahan Üniversitesi Örneği). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (50), 1-20. **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17636924>

Öz

Araştırma, Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğrencilerinin çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatlarına yönelik tutumlarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencilerin bu alanla ilgili algıları, yaklaşımları ve akademik ilgileri derinlemesine incelenip bu disipline yönelik eğilimleri araştırılmıştır. Bu bağlamda yarı-yapılandırılmış ve çeşitlilik arz eden sorularla öğrencilerin çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları hakkındaki görüşleri, bölümün hem akademik hem de mesleki gelişimlerine olan etkisi öğrencilerin kişisel motivasyonlarından hareketle belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın evrenini hâlihazırda Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma modeli benimsenmiş ve veri toplama aracı olarak görüşme tekniği tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde toplanan veriler değerlendirilmiş ve MAXQDA programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Toplanan veriler MAXQDA analiz programı yardımıyla sistematik biçimde değerlendirilmiş, öğrencilerin lehçe ve edebiyatlara karşı tutumları bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Araştırmanın bulguları bu bölümdeki eğitimin hem bireysel gelişim hem de alanın akademik geleceği açısından nasıl bir etkide bulunduğunu ortaya koyarak literatüre katkı sağlamaktadır. Veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi tercih edilmiş olup, iki ana kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısım demografik soruların yer aldığı bölümdür: Mezun olunan lise türü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nün tercih sıralaması, bulunulan sınıf ve bölümle ilgili katıldığı kurslar/konferansların neler olduğu sorular yer almıştır. İkinci bölümde öğrencilerin çağdaş Türk lehçe ve edebiyatlarına yönelik tutumlarının incelenmesini içeren ders/sınavlara yönelik, derslerin ilgi çekiciliğine, bölümü tercih etme motivasyonu ve bölümün geleceği/kariyer hedeflerine yönelik 4 tema altında toplanan sorular yöneltilmiştir. Elde edilen veriler itibarıyla çalışma, bölüm akademisyenlerine, müfredat geliştiricilere ve ilgili paydaşlara yol gösterici

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik İzni: Ardahan Üniversitesi Etik Komisyonu tarafından E-67796128-819-2500009753 kararla etik izni verilmiştir.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin /iThenticate Oran: %10

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 06.10.2025-**Kabul Tarihi:** 18.11.2025-**Yayın Tarihi:**

19.01.2026; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17636924>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, İnsani bilimler ve Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Türk Lehçeleri Anabilim Dalı / Assist. Prof., Ardahan University, Faculty of Humanities, Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures, Division of Contemporary Turkish Dialects (Ardahan, Türkiye) **eposta:** emineguven@ardahan.edu.tr **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-7889-2489> **ROR ID:** <https://ror.org/042ejbk14> **ISNI:** 0000 0004 0399 2738

niteliktedir.

Anahtar kelimeler: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, algı, Ardahan Üniversitesi, tutum, MAXQDA

Investigation of the attitudes of the students of the Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures towards Contemporary Turkish Dialects and Literatures (Ardahan University Example)³

Abstract

This study was prepared to reveal the attitudes of Ardahan University Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures students towards Contemporary Turkish Dialects and Literatures. In the study, students' perceptions, approaches and academic interests about this field were examined in depth and their tendencies towards this discipline were investigated. In this context, semi-structured and diversified questions were used to determine students' views on Contemporary Turkish Dialects and Literatures, the impact of the department on both academic and professional development, and students' personal motivations. In this context, the population of the study consists of students currently studying at Ardahan University Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures. In the study, qualitative research model was adopted, and interview technique was preferred as a data collection tool. The data collected during the research process were evaluated and analyzed through MAXQDA program. The collected data were systematically evaluated with the help of MAXQDA analysis program and students' attitudes towards dialects and literatures were handled with a holistic approach. The findings of the study contribute to the literature by revealing how the education in this department affects both individual development and the academic future of the field. In the study, a questionnaire was preferred as the data collection method and the questionnaire has two main parts. The first part includes demographic questions: the type of high school graduated from, the preference ranking of the Department of Contemporary Turkish Dialects and Literatures, the current class and the courses/conferences attended related to the department. In the second part of the study, questions were asked about the attitudes of the students towards Contemporary Turkish Dialects and Literatures, which were gathered under 4 themes: courses/exams, attractiveness of the courses, motivation for choosing the department, and future/career goals of the department. In terms of the data obtained, the study provides guidance to department academicians, curriculum developers and relevant stakeholders.

Keywords: Contemporary Turkish Dialects and Literatures, perception, Ardahan University,

³ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethics Statement: Ethical permission was granted by Ardahan University Ethics Commission with the decision dated E-67796128-819-2500009753

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography

Similarity Report: Received – Turnitin / iThenticate Rate: %10

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 06.10.2025-**Acceptance Date:** 18.11.2025-

Publication Date: 19.01.2026; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17636924>

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

attitude, MAXQDA

Giriş

Öğrencilerinin üniversiteye ve bölüme olan algısında okumak istedikleri bölüm, çeşitli nedenlerle seçtikleri bölüm, devam ettikleri bölümle ilgili tutum ve davranışları, bölümden mezun olduklarında çalışma imkânları gibi pek çok etmen önemli rol oynamaktadır. Bölüm *Türkçe Sözlük*'te "Yükseköğretim kurumlarında herhangi bir bilim ve uzmanlık dalında eğitim sağlayan birimlerinden her biri; kürsü, departman." biçiminde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2025). "Meslek seçimi hem bireysel hem de toplumsal anlamda büyük önem taşımaktadır. Günümüzde, mesleki seçim aşamasında, meslek sayılarının giderek artması ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bireylerin kendilerine uygun meslek seçmeleri dolayısıyla da meslek seçimini etkileyen etmenler üzerinde odaklanılması önem kazanmaktadır." (Korkut Owen vd. 2023, s.136). Ayrıca bireyin tutum ve davranışlarını sosyo kültürel yapı etkilemekte; eğitim, sosyal sınıflar, danışma grupları, yüz yüze gruplar ve aile tarafından kişinin özellikleri etkilenmektedir (Aktaş vd. 2013, s.62).

Üniversite öğrencilerinin bölümlerindeki durumunu etkileyen faktörlerin başında bölüm seçimiindeki bilinçli/bilinçsiz durum yer almaktadır. Öğrenciler ailelerinin, öğretmenlerinin, arkadaşlarının vb. tavsiyesi üzerine bir bölüm seçtiklerinde kendilerine uymayan bir sahanın içine girebilmektedirler. Bu husus öğrencilerin özellikle bölüme olan adaptasyonlarının da esasını teşkil etmektedir.

Öğrencilerin tutum ve davranışlarını etkileyen diğer hususlar ise bölümdeki dersler ile öğretim üyelerinin tutum ve davranışlarıdır. Derslerin çeşitliliği, alan dersleri ve seçmeli ders hususları öğrenciyi ilgi duyduğu ve duymadığı dersler noktasında yönlendirebilir. Öğretim üyesinin hem öğrenci ile kurduğu iletişim hem de dersi etkili bir biçimde verebilmesi de yine öğrencinin tutumunu etkileyen faktörlerdendir. Ayrıca bölümün mezun olunduktan sonra sunduğu iş imkânları öğrencilerin bölüme olan ilgi ve alakalarını arttıran/azaltan önemli hususlar arasında yer almaktadır. Bu maksatla çalışmada Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü (ÇTL) öğrencilerinin çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatlarına yönelik tutumlarını anlamaya yönelik Ardahan Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere görüşme yöntemiyle sorular yöneltilmiş ve elde edilen veriler MAXQDA programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Böylece değişen, dönüşen dünyada bölüm öğrencilerinin bu bölüme olan algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma neticesinde elde edilen sonuçların, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nün müfredat çalışmalarına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu alanda bölüme yönelik tutumlarının belirlenmesi maksadıyla yapılan çalışmalara bakıldığında alan akademisyenlerinden Cüneyt Akın'ın araştırmacılarla yapmış olduğu çalışmaları arasında: "Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Öğrencilerinin, Türk Lehçe ve Edebiyatlarına Karşı Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi (Kazak Edebiyatı Örneği)(2019, s. 9-22); Türkmen Türkçesi Örneği (2023, s. 15-27); Özbek Türkçesi Örneği (2024, s. 49-59); Azerbaycan Türkçesi Örneği (2020, s. 260-270); Tatar Edebiyatı Örneği (2024, s. 99-108); Azerbaycan Edebiyatı Örneği (2019, s.17-28)" yer almaktadır. Bu makaleler öğrencilerin doğrudan bir derse yönelik tutumunu belirlemeye yöneliktir. Bu çalışmada ise doğrudan derslere yönelik değil derslerden, tercihlerden ve gelecek kaygısı gibi etmenlerden hareketle öğrencilerin bölüme yönelik bakış açıları araştırılmıştır. Ayrıca araştırmanın nitel bir çalışma olması nedeniyle güvenilirliği arttırmak amacıyla MAXQDA programından da faydalanılmıştır.

1.Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi kullanılmış olup, görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır. “Nitel araştırmalarda kullanılan yöntemlerin sınırları ve yönergeleri daha net olmakla birlikte nitel araştırmalarda kullanılan yöntem ve teknikler hakkında bir standart olmadığı bilinen bir gerçektir.” (Akman Dömbekci & Erişen, 2022, s. 141).

Yapılan çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket tercih edilmiştir. Ankette yer alan iki bölümden ilki demografik soruların yer aldığı kısımdır. Mezun olunan lise türü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü’nün tercih sıralaması, bulunulan sınıf ve bölümle ilgili katılan kurslar/konferansların neler olduğu sorularına yer verilmiştir.

İkinci bölümde öğrencilerin Çağdaş Türk Lehçe ve Edebiyatlarına yönelik tutumlarının incelenmesini içeren ders/sınavlara yönelik, derslerin ilgi çekiciliğine, bölümü tercih etme motivasyonu ve bölümün geleceği/kariyer hedeflerine yönelik sorular yöneltilmiştir.

Görüşme esnasında öğrencilerin onayını alma, kişisel alanlarına saygı duyma ve uygun bir dil kullanımı gibi hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 108; Creswell, 2018, s. 166). İlk olarak katılımcılara yöneltilen sorularda resmî bir üslubun kullanılması ile görüşmeye başlanılır (Seidman, 2006, s. 97) prensibinden hareketle öğrencilere yönelik formal bir dil kullanılarak başlanmıştır.

Çalışmanın geçerlik, güvenirlik kriterlerinden olan çalışmanın yansıtıcılığı için görüşme soruları ve görüşme neticesindeki analiz en önemli kısmı oluşturmuştur.

Şayet görüşmeciler bir konuda belirli bir yargıya sahipse bu hususu detaylandırması için sorular yöneltilir (Rubin ve Rubin, 2012, s.162). Bu nedenle görüşmede öğrenciyi yönlendirmeden detaylandırması maksadıyla ilave sorular sorulmuştur.

Görüşme esnasında dikkat edilen bir diğer husus iyi bir dinleyici olmaya çalışılırken aynı zamanda konunun/araştırmanın cevaplarına odaklanarak yönlendirici olmadan, hedefe odaklanmadan objektif bir biçimde görüşme gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

1.1.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın evrenini Ardahan Üniversitesi’ndeki Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü’ne devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Çünkü çalışmadaki temel amacı yalnızca Ardahan Üniversitesi’ndeki öğrencilerin ÇTL bölümüne olan bakış açılarını belirlemektir. Dar bir örneklem grubu alınmış ve bu grubun bölüme olan bakış açısı derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır. Bir başka ifade ile öğrenci sayısının kısıtlı olmasının sebebi yöntem olarak görüşme yönteminin tercih edilmiş olmasıdır.

Görüşmede, katılımcının kendi deneyimlerine dayanan sorular sorulmuştur. Görüşmede sorulacak olan soru sayısı sınırlıdır. Sorulara ek olarak sonda soruları üretilmiştir. 11 soru ve yarı-yapılandırılmış sorularla ilerlenmiştir. Ayrıca sonda soruları ile takip sorularının da listesi önceden hazırlanmıştır.

Görüşmelerde elde edilen yoğun verileri çözümlemek için MAXQDA Analytics programı kullanılmıştır. Araştırmadaki katılımcılara G1, G2 (Görüşmeci 1) şeklinde kodlar verilmiş ve öğrencilerin adları

gizlenmiştir.

2.Bulgular

2.1.Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Görüşmeye katılan öğrencilerin bulundukları sınıf ele alındığında çalışmaya katılan 10 öğrenciden 9'u 3. sınıf, 1 öğrenci ise 4.sınıf öğrencisidir. Ayrıca görüşmecilerin 3'ü kadın 7'si erkektir.

Öğrencinin Sınıfı	Kişi Sayısı	
3. Sınıf	9	
4. Sınıf	1	
TOPLAM:	10	
Mezun Olduğu Lise Türü	Kişi Sayısı	Yüzde
Meslek Lisesi	4	40,00
Anadolu Lisesi	6	60,00
TOPLAM:	10	100,00

Tablo 1: Görüşmecilerin Demografik Bilgileri

Çalışmada, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü tercih listenizde kaçınıcı sıradaydı? sorusunu toplam 8 öğrenci cevaplamış, iki öğrenci hatırlamadığını beyan etmiştir. Yalnızca 1 öğrenci Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nü ilk sırada tercih etmiştir.

Sıra	Kişi Sayısı	Yüzde
4. Sıra	1	12,50
3. Sıra	2	25,00
24. Sıra	1	12,50
13. Sıra	1	12,50
11. Sıra	2	25,00
1. Sıra	1	12,50
TOPLAM	8	100,00

Tablo 2: Öğrencilerin ÇTL Bölümü Tercih Sırası

Demografik bilgilerin ardından sorulan sorulardan elde edilen veriler neticesinde 4 ana tema ve temaların alt kodları belirlenmiştir: Öğrencilerin Bölüm Tercih Motivasyonları, Derslerin İlgi Çekiciliği, Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı ve Bölümün Geleceği/Kariyer Hedefi.

2.2. Öğrencilerin Bölüm Tercih Motivasyonları

Öğrencilerle yapılan görüşme neticesinde öğrencilerin bölümü tercih etme sebepleri, diğer öğrenci adaylarına tavsiye edip etmemeleri ve kendilerinin bölümden memnuniyetleri “Bölüm Tercih Motivasyonları” başlığında bir araya getirilmiştir. Bu tema, MAXQDA programında öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar neticesinde dört ana koddan oluşmuştur.

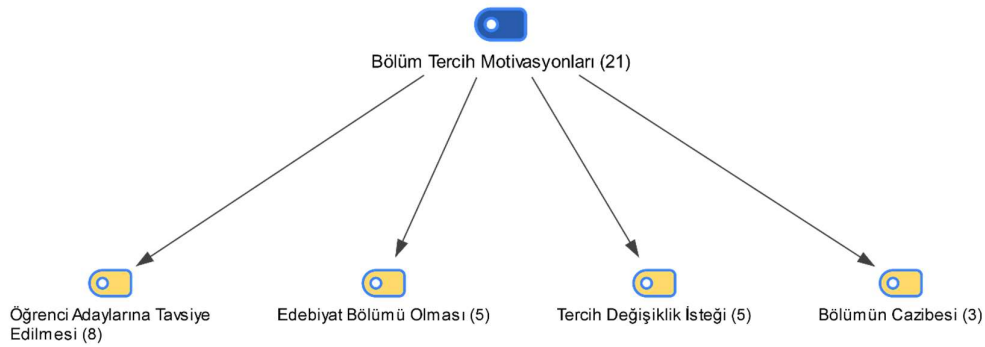
Bölüm Tercih Motivasyonları	Kişi Sayısı
Edebiyat Bölümü Olması	5
Öğrenci Adaylarına Tavsiye Edilmesi	8
Tercih Değişiklik İsteği	5
Bölümün Cazibesi	3

Tablo 3: Bölüm Tercih Motivasyonları

Öğrencilerin Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü’nü tercih etme nedenlerine yönelik ifadeleri, MAXQDA programı aracılığıyla tematik analiz yoluyla kodlanmış ve dört ana alt kod altında toplanmıştır. Bu alt temalar şunlardır: Bölümün edebiyat olması, öğrenci adaylarına tavsiye edilmesi, tercih değişikliği isteği ve bölümün cazibesi.

Kodlama sürecinde elde edilen veriler, aşağıdaki **Kod–Alt Kod modeli** ile görselleştirilmiştir (Şekil 1). Bu model, öğrencilerin motivasyonlarına ilişkin verilerin nasıl temalaştırıldığını sistematik bir biçimde sunmaktadır.

Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Şekil 1: Öğrencilerin Bölüm Tercih Motivasyonları Kod-Alt Kod Modeli (MAXQDA)

Görüşmecilerin bölümü tercih nedenleri çeşitlilik arz etmektedir. Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü’nü seçerken sizi çeken, bölümün size cazip gelen yönleri/özellikleri nelerdir? Sorusuna on öğrencinin yarısı (5) bölümün bir edebiyat bölümü olması cevabını vermiştir.

Yalnızca bir öğrencinin ilk tercihi olan Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü’nü öğrencilerin

yarısı edebiyat bölümü olması sebebiyle seçmişlerdir:

"G2: Şimdi bölümün cazip tarafı aslında hani bölüm tercihi geldiği zaman Çağdaş Türk Lehçeleri, Edebiyat Fakültesi denildiğini görünce şöyle düşündüm, acaba bu bölüm ne? Çünkü daha öncesinde bu bölüm aslında sadece edebiyat bölümü olarak tercih ettiğim için üçüncü sıradaydı.

"G3: Hiçbir fikrim yoktu hocam. Türk dili diye biliyordum, Çağdaşmış. Buraya gelince öğrendim."

"G5: Şöyle söyleyeyim, ben bu bölümü tercih etmeden önce böyle bir bölüm olduğunu bilmiyordum. Hiç bilmiyordum. Sadece Edebiyatları bölümünden şöyle anladım, normal edebiyat, Türk dili ve Edebiyatı Bölümü olarak anladım. Lehçe kısmına hiç takılmadım. Öyle tercih ettim."

"G6: Hocam ben zaten edebiyatla ilgili bir şey söyleyeyim, hani gerekirse kitap okumak bakımından ya da hani yazarlara ve şairler olan merakımdan edebiyat bölümünü istiyordum. Hani Çağdaş Türk lehçeleri hakkında da fazla bir bilgim yoktu açıkçası.

"G8: Normal Edebiyat, Türkçe falan işleyeceğimiz diye düşünüyorum."

Bölümünüzü öğrenci adaylarına tavsiye eder misiniz? sorusuna 1 öğrenci tavsiye etmem, 8 öğrenci tavsiye ederim, 1 öğrenci de ilgi durumunu sorar, daha sonra tavsiye ederim demiştir.

Öğrencilerin önemli bir kısmı (8 kişi), bölümü başkalarına da tavsiye edebileceklerini belirtmiştir. Bu durum, öğrencilerin genel anlamda bölümden memnun olduklarını ve bölümün potansiyel değerini fark ettiklerini göstermektedir. Bölümü tercih ederken bilinçli ve istekli olarak seçmeyen öğrencilerin bölüme geldikten sonra önerebileceklerini belirtmeleri bölümün temel misyonunu yerine getirdiği göstermektedir. Ayrıca Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nün öğrencinin kendisine uymamasına rağmen bölümü tavsiye etmesinden anlaşılmaktadır.

Üniversite tercih zamanına geri dönebilmeniz, yine ÇTL bölümünü tercih eder miydiniz? sorusuna 5 öğrenci "tercih edeceğini, 5 öğrenci ise farklı bir bölümü tercih etmek istediği" cevabını vermiştir. Bu durum, bazı öğrencilerde alanla ilgili motivasyon eksikliği ya da tereddütlerin varlığına işaret etmektedir.

Ayrıca tercih sırası verileri ile bu sorulara verilen cevaplar kıyaslandığında öğrenciler arasında bölüme yönelik farklı önceliklerin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların sadece %12,5'i (Tablo 2) bölümü birinci tercih olarak yazarken, %25'i üçüncü ve %25'i de on birinci tercih olarak yazmıştır. Yani öğrencilerin çoğunun bölümü öncelikli olarak tercih etmediklerini daha ziyade orta sıralarda tercih ettiklerini ve bölümü tercih etmelerinin ana nedeni olarak da bir edebiyat bölümü olmasını göstermişlerdir.

Bazı öğrenciler bölümü oldukça düşük sırada (13. ve 24. sıralarda) tercih etmişlerdir. Bu durum bazı öğrencilerde bölüm tercihinde gönüllü olmayan bir yaklaşımın olabileceğini göstermektedir. Bu fikri destekler nitelikteki bir görüş ise üniversite tercih zamanına geri dönebilmeniz, yine ÇTL bölümünü tercih eder miydiniz? sorusuna 5 öğrencinin farklı bir bölüm tercihi yapmak istediklerini ifade etmeleridir. Yani mevcut tercihlerinin istek dışı olabileceğini ifade etmişlerdir. Bazı öğrencilerde alanla ilgili motivasyon eksikliğinin ana nedeni bölüm tercih döneminde başlayan süreç olabilir.

Son olarak yalnızca 3 katılımcı bölümün "cazip" olduğunu belirtmiştir. Bu oran, bölümün dışarıdan bakıldığında çok yüksek bir çekicilik düzeyine sahip olmadığını, ancak içinde olanlar tarafından daha olumlu değerlendirilebildiğini ortaya koymaktadır.

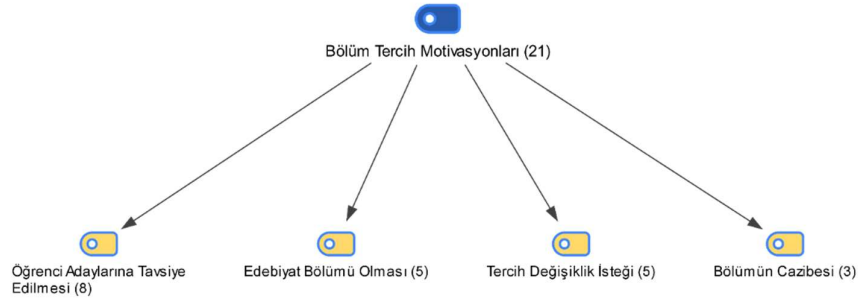
2.2.Derslerin İlgi Çekiciliği

Derslerin İlgi Çekiciliği	0
Diğer (Lehçe dışı) dersler	8
ÇTL İçeren Dersler	3
Derslere Hazırlık Alışkanlığı	7
Gereksiz Bulunan Dersler	4

Tablo 4: Derslerin İlgi Çekiciliği

Görüşmelerde öğrencilerin derslere yönelik ilgileri dört alt temada toplanmıştır: Lehçe dışı derslerin ön planda olması, Çağdaş Türk Lehçeleri (ÇTL) içeren derslere ilgi düzeyi, derslere hazırlık alışkanlığı ve gereksiz bulunan dersler. Bu tema, toplam 21 kod içermektedir.

Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

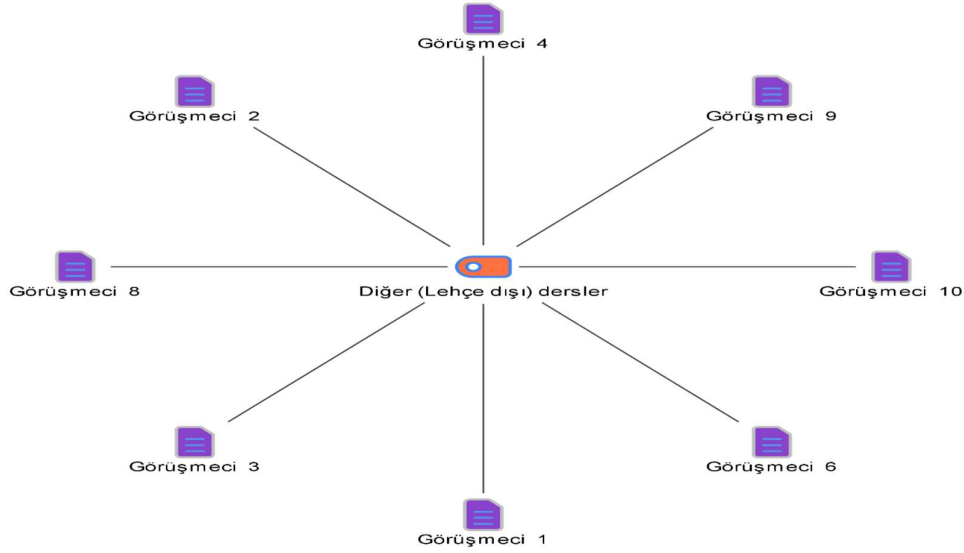

Şekil 2: Öğrencilerin Bölüm Tercih Motivasyonları hakkındaki ifadelerinin kodlu bölüm temelli Kod-Alt Kod Modeli

Öğrencilere çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatlarını içeren dersler mi yoksa lehçe dışındaki dersler mi (Dilbilim dersi, 19-20. Asır Türk Dünyası Fikir Hareketleri, Rusça vb.) daha ilgi çekicidir? sorusu yöneltildiğinde Lehçe dışı derslerin öne çıktığı görülmektedir. Toplam 8 öğrenci bu derslere daha fazla ilgi duyduğunu belirtmiş, yalnızca 2 öğrencinin ise lehçe derslerini ilgi çekici bulduğunu görmüştür. 1 öğrenci ise hem lehçe derslerine hem de lehçe dışı derslere ilgisinin bulunduğunu ifade etmiştir:

"G1: Bence bunların hepsi bir bütün içerisinde değerlendirilmelidir. Çünkü bunları ayrı ayrı değerlendirildiğinde bazı lehçelerin derslerine de gerek kalmaz ama biz genel tabloya baktığımızda tarihsel açıdan da değerlendirip bu alana baktığımızda bunların hepsi gereklidir diye düşünüyorum."

Kod Dağıtım Modeli

Şekil 3: Lehçe Dışı Dersler Konusu Hakkında Görüş Bildirmiş Öğrencilere Yönelik Kod Dağıtım Modeli

MAXQDA'dan elde edilen bireysel kod dağılım modeli (Şekil 3), bu konuda öğrenciler arasında geniş bir katılım olduğunu göstermektedir. Öğrenciler genellikle dilbilim, dilbilgisi ve genel Türk dili derslerini daha anlaşılır sade ve daha ilgi çekici bulduklarını belirtmişlerdir.

"G3: Dilbilim daha çekici geliyor bana hocam."

"G9: Lehçe dışındaki dersler hocam daha ilgi çekici aynen hocam. Dilbilim dersi, Türk Dünyası Fikir Hareketleri dersi, Rusça ve benzeri daha ilgi çekici.

Buna karşılık, Çağdaş Türk Lehçeleri içeren dersleri özellikle ilgi çekici bulan öğrenci sayısı sadece 3'tür. Bu durum, bölümün temel yapısını oluşturan ÇTL içerikli derslerin yeterince motive edici bulunmadığını düşündürmektedir. Bu durumun birkaç nedeni olabilir. İlk neden olarak bölümde anabilim dalı bulunmaması sebebiyle öğrenciler pek çok lehçe grubuna ait dersleri aynı anda görmektedirler. Örneğin Kuzey-doğu Türk lehçelerine ait Hakas Türkçesini alırken aynı dönemde Güney-batı Türk lehçelerinden Azerbaycan Türkçesi dersini de almaktadırlar. Bu durum öğrencilerin farklı dil hususiyetlerine adapte olmalarını zorlaştıran bir durum olarak değerlendirilebilir. Bununla ilgili yapılan görüşmelerde verilen yanıt:

"G2: ...işte Kazak Türkçesi Kırgız Türkçesi, Özbekçe, Tatarca Hakasca gibi dillerin. Mesela ben orada Hakaçadan çıkıyorum. Ses değişikliği var, örnek veriyorum, Kırgızcaya giriyorum. Orada ses değişikliği var, Kazakçaya giriyorum. Oradaki ses değişikliği var ve bir Kiril alfabesiyle olay bitmiyor."

Öğrencilerin derslere hazırlık alışkanlıkları ise oldukça olumlu görünmektedir. 7 öğrenci düzenli olarak ders öncesinde çalışma alışkanlığına sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu durum ders ilgisinin sadece içerikle değil bireysel disiplinle de ilişkili olduğunu göstermektedir.

Gereksiz bulduğunuz dersler var mı? sorusuna 4 öğrenci bazı dersleri gereksiz bulduğunu açıkça

belirtmiştir. Bu derslerden Osmanlı Türkçesi (2 öğrenci) ve Rusçanın (2 öğrenci) olduğu görülmektedir.

“G2: ...Mesela Rusça, evet güzel bir hani öğrenmesi güzel bir dil ama gerçekten zor bir dil. Alt yapımız olmadığı için biraz da şöyle söyleyeyim işte, eril dişil gibi şeyler var. İşte kadın için ayrı konuşma, erkek için ayrı konuşma gibi şeyler var. Bunlarda çok zorlanıyoruz.” “G3: Arapça ile Farsça karışık Osmanlıca biliyorsunuz zaten. Hiçbir işime yaramayacak. Önümdeki hayatımda da. O yüzden çok gereksiz buluyorum hocam.” Bu ifadeler öğrencilerin müfredata yönelik daha işlevsel bir beklenti içinde olduklarını göstermektedir.

Bölümün misyonu ve vizyonu düşünüldüğünde Osmanlı Türkçesi, Türk dilinin tarihî bir devri olması; Rusça ise Çağdaş Türk Lehçelerinin öğrenilmesi esnasında oldukça gerekli olması bakımından bölüm müfredatı için oldukça önemli ve vazgeçilmez derslerdir. Öğrencilerin ifadelerinde müfredata yönelik daha işlevsel bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Bu hususta derslerin saatlerinin, günlerinin vb. değiştirilmesi hususu göz önünde bulundurulabilir.

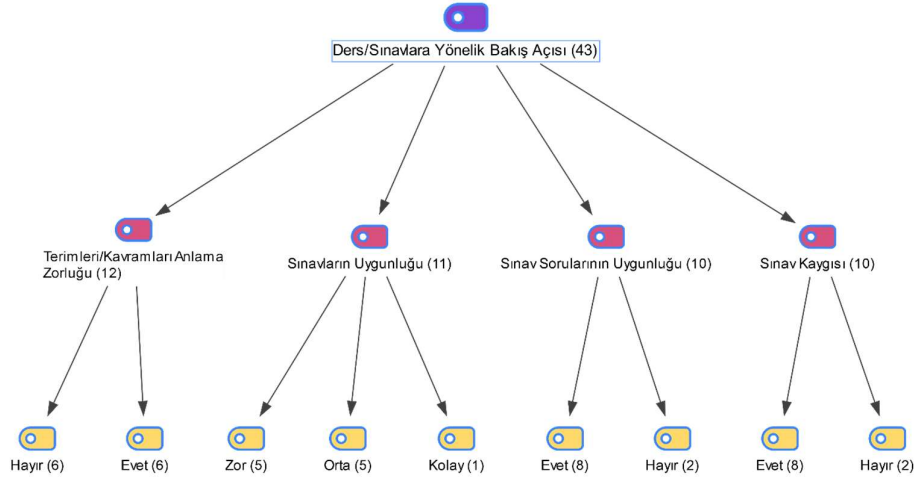
2.4. Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı

Öğrencilerin Derslere/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı teması sınavların uygunluğu (zor/kolay/orta), sınav sorularının uygunluğu (hayır/evet), sınav kaygısı (hayır/evet), terimleri/kavramları anlama zorluğu (hayır/evet) kodlarından oluşmuştur.

Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı	0
Sınavların Uygunluğu	0
Zor	5
Orta	5
Kolay	1
Sınav Sorularının Uygunluğu	0
Hayır	2
Evet	8
Sınav Kaygısı	0
Hayır	2
Evet	8
Terimleri/Kavramları Anlama Zorluğu	0
Hayır	6
Evet	6

Tablo 5: Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı

Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Şekil 4: Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı hakkındaki ifadelerinin kodlu bölüm temelli Kod-Alt Kod Modeli

Frekans Tablosu

	Belgeler	Yüzde	Yüzde (geçerli)
Sınavların Uygunluğu	10	100,00	100,00
Sınav Kaygısı	10	100,00	100,00
Terimleri/Kavramları Anlama Zorluğu	10	100,00	100,00
Sınav Sorularının Uygunluğu	9	90,00	90,00
Kodlanmış BELGELER	10	100,00	100,00
Kodlanmamış BELGELER	0	0,00	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	10	100,00	-

Tablo 6: Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı Hakkındaki İfadelerinin Belge Temelli Frekans Tablosu

Bu frekans tablosu görüşme yapılan 10 öğrencinin tamamının “Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı” çerçevesindeki ifadelerini göstermektedir. Sınavların Uygunluğu, Sınav Kaygısı ve Terimleri/Kavramları Anlama Zorluğu konularında tüm öğrencilerden (yüzde 100) görüş bildirdiği görülmektedir. Sınav Sorularının Uygunluğu konusunda ise 9 öğrenciden (%90) veri sağlanmış, bir öğrenci bu konuda yorum yapmamıştır. Bu durum, öğrencilerin sınavlar ve ders içeriklerine dair hassasiyet ve ilginin yüksek olduğunu göstermektedir.

	Bölümler	Yüzde
Terimleri/Kavramları Anlama Zorluğu	12	27,91
Sınavların Uygunluğu	11	25,58
Sınav Sorularının Uygunluğu	10	23,26
Sınav Kaygısı	10	23,26
TOPLAM	43	100,00

Tablo 7: Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı Hakkındaki İfadelerinin Kodlu Bölüm Temelli Frekans Tablosu

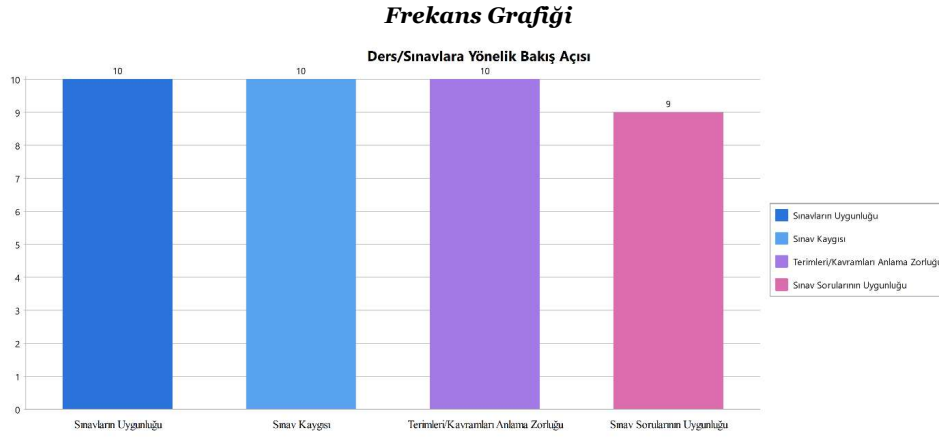
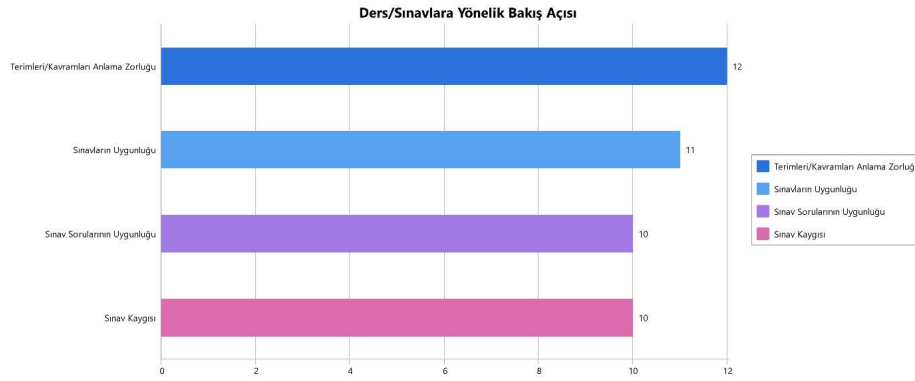
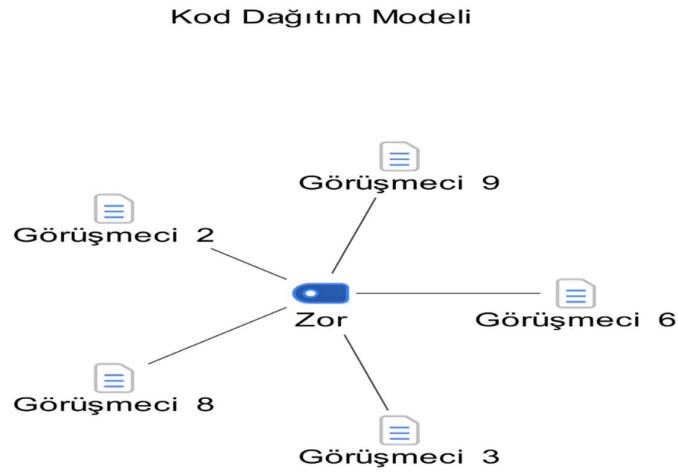
Bu tablo, öğrencilerin ders ve sınavlara yönelik tutumlarını yansıtan dört temel başlıkta yapılan kodlamaların dağılımını göstermektedir. Toplam 43 kodlanmış ifade üzerinden yapılan analizde şu bulgular öne çıkmaktadır:

En yüksek oran (%27,91) ile “Terimleri/Kavramları Anlama Zorluğu” başlığı öne çıkmıştır. Bu durum, öğrencilerin derslerde kullanılan teknik kavramları ya da akademik terminolojiyi anlamakta zaman zaman zorlandığını ortaya koymaktadır. Yani içeriksel bir anlama engeli, öğrencilerin öğrenme sürecine doğrudan etki etmektedir.

“Sınavların Uygunluğu” %25,58 oranla ikinci sırada yer almaktadır. Öğrencilerin büyük bölümü sınavların kapsamı, zorluk seviyesi ve yöntemine dair belirgin değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu da sınavların, öğrencilerin genel öğrenme deneyiminde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

“Sınav Sorularının Uygunluğu” ve “Sınav Kaygısı” ise eşit oranda (%23,26) temsil edilmiştir. Bu oranlar, öğrencilerin sınav sırasında yaşadıkları psikolojik baskının ve soruların ders içeriğiyle ne kadar örtüştüğünün dikkatle değerlendirildiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin sınavlar ve derslerdeki kavramsal içeriklere dair oldukça yoğun bir farkındalık geliştirdikleri, sadece sınav notları değil, sınavın yapısı, içeriği ve algılanan adaleti hakkında da görüş bildirme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu da ders ve sınav süreçlerine yönelik akademik memnuniyetin, yalnızca başarı değil anlaşılabilirlik ve yapısal uygunluk üzerinden şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Grafik 1: Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı Hakkındaki İfadelerinin Belge Temelli Frekans Grafiği**Grafik 2:** Öğrencilerin Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı Hakkındaki İfadelerinin Kodlu Bölüm Temelli Frekans Grafiği**Şekil 5:** Kod Dağıtım Modeli (Zorluk Konusu Hakkında Görüş Bildirmiş Öğrencilere Yönelik Kod Dağıtım Modeli)

Yapılan sınavları zor/kolay nasıl buluyorsunuz? Bu soru için 5 farklı öğrenci zor cevabını vermiştir. Modelde merkezde yer alan “Sınavların Uygunluğu” için toplamda 10 öğrenciyle görüşme yapılmış ve öğrencilerin %50’sinin sınavların zor olduğunu dile getirdiği görülmektedir.

Ders/Sınavlara Yönelik Bakış Açısı ile ilgili kavramların/terimlerin anlaşılabilirliği öğrencilerin genel akademik performansını etkilemektedir. Bu husus ise öğrencilerin derslere yönelik ilgisinde belirleyici olabilir.

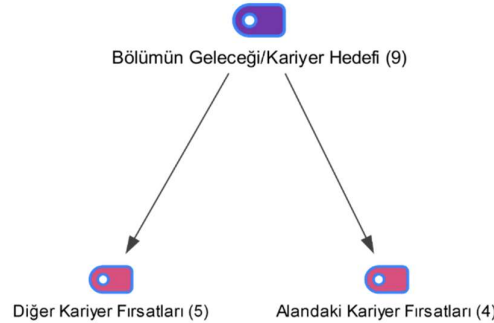
2.5. Bölümün Geleceği/Kariyer Hedefi

Bu temada öğrencilere bölüm sonrası kariyer hedefleri ve bölümün beklenti/başarı açısından yeterliliği sorulmuştur. Verilere göre katılımcı görüşleri iki temel kod etrafında toplanmıştır: *Alandaki Kariyer Fırsatları ve Diğer Kariyer Fırsatları*.

Bölümün Geleceği/Kariyer Hedefi	0
Diğer Kariyer Fırsatları	5
Alandaki Kariyer Fırsatları	4

Tablo 8: Bölümün Geleceği/Kariyer Hedefi

Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Şekil 6: Öğrencilerin Bölümün Geleceği/Kariyer Hedefi Hakkındaki İfadelerinin Kodlu Bölüm Temelli Kod-Alt Kod Modeli

Görüşmelerde öğrencilerin büyük bir kısmının mezuniyet sonrası kariyer hedeflerini bölüm dışındaki kamu kurumlarına yönlendirdiği görülmektedir. Özellikle polislik, subaylık gibi meslekler öne çıkmaktadır. Bu, “Diğer Kariyer Fırsatları” kodunun baskın olmasını açıklamaktadır.

Bu gruptaki öğrenciler bölümü bir geçiş aracı ya da yedek plan olarak görmektedir. En sık tekrar eden hedefler arasında polislik ve subaylık bulunmaktadır. Bu tercihlerde bölümün sağladığı lisans diploması avantajının önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) gibi merkezi sınavlar üzerinden kariyer planı yapan öğrenciler, bölümün kendi mesleki alanından çok devlet memurluğu gibi daha genel kariyer fırsatlarına yönelmektedir.

"G9: Hocam ben subay olmayı hedefliyorum. Asker, hani polis. Olmadı bir formasyon filan almayı planlıyorum hocam. KPSS'ye girmeyi planlıyorum." "G8: Amacım zaten çocuktan gelen bir hayalim

vardı. Subaylık, polislik. Diplomamı alırsam inşallah, Allah nasip ederse direkt yine aynı yoldan devam edeceğim." "G3: Yani öğretmenlik değil de daha çok polisliğe yöneleceğim."

Alandaki kariyer fırsatını değerlendirmek isteyen öğrenciler kariyerlerini akademik alan ve bölümün doğrudan ilişkili olduğu meslekler üzerinden planlamaktadır. Özellikle yüksek lisans yaparak akademisyen olma isteği dikkat çekmektedir. Bunun yanında bölümün çok yönlü yapısı ve geniş iş imkânı sunması da bu tercihleri desteklemektedir.

"G4: Yüksek lisansımı yapıp akademisyen olmak istiyorum, kendi üniversitemde."

"G1: Bu alanda akademisyen olarak çalışmayı planlıyorum."

Katılımcıların önemli bir kısmı (özellikle “Diğer Kariyer Fırsatları” kodu altında yer alanlar), bölümü tercih ederken uzun vadeli mesleki bağlılıktan çok kamu istihdamına açılan bir kapı olarak değerlendirmiştir. Bununla birlikte akademik kariyer planlayan öğrenciler de bulunmaktadır. Bu durum, öğrenci kitlesinin homojen olmayan yapısını ve kariyer hedeflerinin çeşitliliğini göstermektedir.

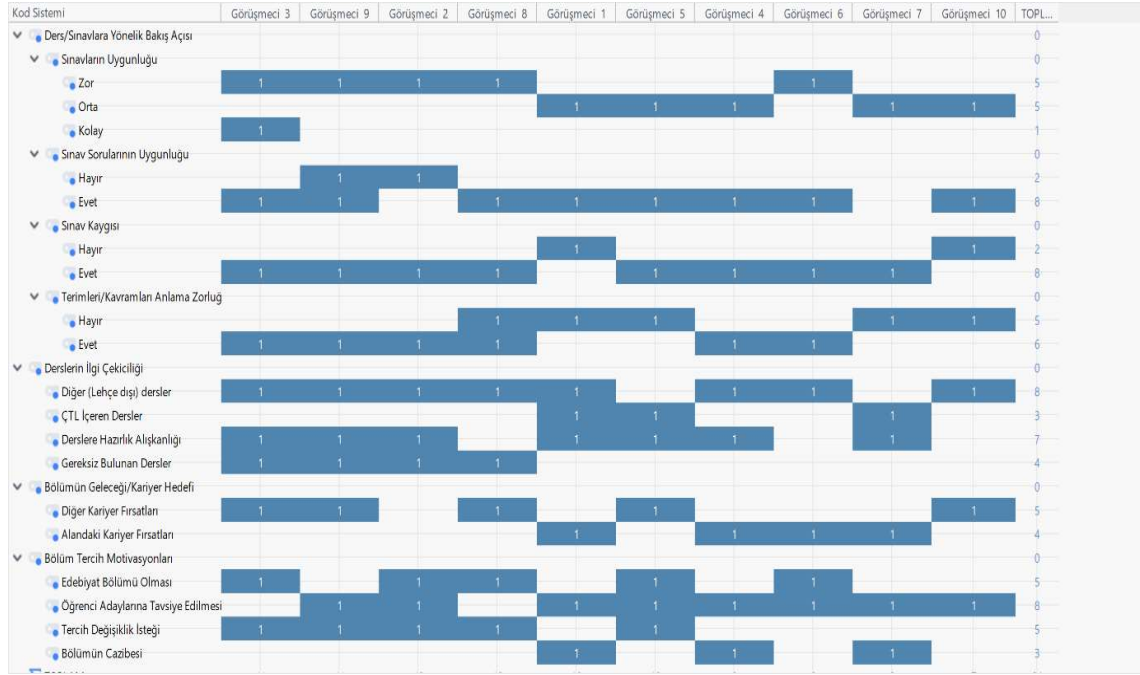
Bölümün beklentileri karşılama düzeyine ilişkin doğrudan açık bir memnuniyet ifadesi çok yer almasa da öğrencilerin büyük bölümü mevcut koşulları kabullenmiş ve alternatif stratejiler geliştirmiş görünmektedir.

Betimleme Bulguları (Kelime Bulutu)

Şekil 7: Yapılan Görüşmelerin İçeriklerine Ait Kelime Bulutu

Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nde eğitim gören öğrencilerle yapılan görüşmelerle ilgili olarak oluşturulan kelime bulutunda (Şekil 7) öğrencilerin görüşme esnasında sık kullandıkları sözcükler yer almaktadır. Kelime bulutunda ilgi çekici olan husus, öğrencilerin sınavları ve bölümü zor bulması sebebiyle kullandıkları “zor” sözcüğü, bir başka zorlandıklarını ifade ettikleri Rusça dersi.

Tablo 9: Görüşmecilerin Tüm Konularla İlgili Görüşlerinin Dağılımını Gösterir Kod Matris Tarayıcısı/Tablosu

Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nde eğitim gören öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen veriler ışığında oluşturulmuş olan “Görüşmecilerin tüm konularla ilgili görüşlerinin dağılımını gösterir kod Matris tarayıcısı/tablosu”, öğrencilere yöneltilen sorular neticesinde oluşan ana ve alt temalar ile kod ve alt kodlar neticesinde oluşturulmuştur.

3. Tartışma ve Sonuç

Toplumsal kalkınmayı sağlayan en önemli yapı taşlarından olan yükseköğrenim, öğrencileri çeşitli uzmanlık alanlarında yetiştirerek kalkınmaya katkıda bulunmayı sağlar. Toplumlar, gelişmiş medeniyetler sırasına yetişmek için ve buradaki yerlerini kaybetmemek için yükseköğrenime önem verir. Bunu yaparken değişen dönüşen ya da tamamen ortadan kalkan olgulara dikkat etmelidirler. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğrencilerinin bölüme yönelik olan tutum ve davranışları Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü örneği üzerinden ele alınıp incelenmiştir. Öğrencilerin devam ettikleri bölüme olan tutumları, bölüme olan davranışlarını da etkilemektedir. Bu hususta öğrenciler bölümlerinden memnunlar mı? Öğrenciler bölümden aldıkları eğitimden, bölümün geleceğinden (iş bulma potansiyelinden) memnunlar mı? sorularına cevap aranmıştır. Yapılan bu çalışma sayesinde bölümün temel hedef ve vizyonunu sürdürüp sürdür(e)meği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmamın bölüm akademisyenlerine, müfredat hazırlayıcılarına, Çağdaş Türk Lehçeleri politikalarının belirleyicilerine, diğer araştırmacılara ve öğrencilere ışık tutacağı düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda:

Öğrencilerin önemli bir kısmı (yarısı) bölümü tercih ederken edebiyat bölümü olmasını ön planda tutmuş; sadece bir öğrenci ilk tercih olarak Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nü seçmiştir.

Bu durum, öğrencilerin bu bölüme yönelik motivasyonlarının bazı durumlarda zayıf olabileceğine işaret etmektedir.

Öğrencilerin bölümü öncelikli olarak “edebiyat” kapsamında değerlendirmesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü’nün kendine has yönlerinin, özelliklerinin yeterince bilinmediğini gösterir. Bu nedenle de hem alana ilgisi olabileceklerin bölümü tercih etmemiş olduğu hem de bölümle ilgilenmeyenlerin bilinçsizce tercih etmiş olduğu düşünülebilir. Ayrıca tercih sırası göz önünde bulundurulduğunda sadece bir öğrencinin bu bölümü ilk tercih olarak seçmiş olması bölüme olan genel ilginin düşük olduğunu ve bölüme karşı motivasyonun zayıf kaldığını göstermektedir. Bu husus birkaç başlıkta ele alınabilir. Öğrencilerin verdiği yanıtlardan hareketle Bölüm Tanıtım Eksikliği hususu ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerin bölümü seçmeden önce hiç bilmemeleri veya sadece adını bilmeleri bölüm hakkında lise düzeyinde yeterli bilgilendirmelerin yapılmadığını, rehberlik faaliyetleri esnasında bölümden bahsedilmediği; üniversite tanıtım günlerinde bölüme dair içeriklerin daha sık, daha etkileyici bir biçimde ve farkındalık oluşturacak şekilde sunulması gerekebilir. Özellikle bölümün temel vizyonu gereği bölümün misyonu ve geleceği anlatılmalıdır. Türk topluluklarıyla kültürel ve akademik bağ kurabilecekleri, Türk dünyası ile ilgili uluslararası kurum ve kuruluşlarda, projeler yer alabilecekleri ve mezun olduklarında sahip olacakları diplomalarla da Türk dünyasında yer alan diğer devletlerde (Azerbaycan Cumhuriyeti, Kırgızistan Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti vb.) çalışabilecekleri gibi hususlar açık bir biçimde vurgulanmalıdır.

Bölüm ilk tercihleri olmasa da öğrencilerin genel olarak bölümden memnuniyet duydukları ve büyük çoğunluğunun bölümü diğer öğrenci adaylarına tavsiye ettiği görülmüştür. Fakat yarısı üniversite tercih zamanına dönece farklı bir bölüm tercih etmek isteyeceğini belirtmiştir. Ardahan Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü özelinde ele alındığında olumlu bir durumdur. Öğrenciler bölüme isteksiz, ilgisiz vb. olsalar da bölümün geleceğine, potansiyeline karşı olumlu bir tutum sergilemektedirler. Bu durum bölüm öğretim elemanlarının ve üniversitenin bölümün güç ve etkisini öğrencilere yeterince aktarabildiğini göstermektedir. Ayrıca bölümde yer alan 9 öğretim üyesinden ikisi Azerbaycan Türkü, ikisi Kırgız Türkü, biri Gagauz Türkü, biri Kazak Türkü ve üç öğretim üyesi de Türkiye Türküdür. Öğretim üyelerinin çoğunluğunun ana dil konusu olması derslere ve bölüme olan bakış açısını olumlu yönde etkilemektedir.

Derslere yönelik ilgi, lehçe dışı derslerde daha fazladır. Çağdaş Türk Lehçelerini içeren dersler ise öğrenciler tarafından daha az ilgi çekici bulunmuştur. Bu da bölümün temel içeriğinin öğrencilere yeterince cazip gelmediğini düşündürmektedir. Çağdaş Türk Lehçeleri içeren dersleri özellikle ilgi çekici bulan öğrenci sayısı sadece 3’tür. Bu durum, bölümün temel yapısını oluşturan ÇTL içerikli derslerin yeterince motive edici bulunmadığını düşündürmektedir. Bu durumun birkaç nedeni olabilir.

Anabilim Dalı Olmaması:

Bölümde anabilim dalı bulunmaması, öğrencilerin belli bir lehçeye yoğunlaşamamasına neden olabilir. Bu da uzmanlaşma sürecini engelleyip “her şeyden biraz ama hiçbir şeyden tam” hissi yaratabilir. Ayrıca öğrenci hangi lehçeye ilgi duyduğunu keşfetmekte zorlanabilir. Henüz bir lehçeyi öğrenir, incelerken diğer bir lehçeye geçmek derslerde derinleşmeyi ve bağ kurmayı engelleyebilir.

Yoğun Dil Geçişleri:

Öğrencilerin aynı dönemde farklı lehçeleri öğrenmeye çalışması, zihinsel bir karmaşaya yol açabilir. Her

lehçenin kendine özgü ses kuralları, kelime hazinesi ve gramer yapısı olduğu için adaptasyon süreci zorlayıcı olabilir. Kiril alfabesi gibi farklı yazı sistemleri kullanılması, dilin sadece sözel değil görsel boyutunu da karmaşık hâle getirmektedir. Bu da öğrenme motivasyonunu düşürebilir, kafa karışıklığı ile gelen zorlanmaya sebep olabilir.

Akademik Odak Eksikliği:

Ders içeriklerinin çoğunlukla teknik, filolojik olması ve öğrencilerin bu dersleri “sıkıcı” veya “karmaşık” olarak algılamasına yol açabilir.

Öğrenciler, derslere hazırlık konusunda disiplinli olmalarına rağmen Osmanlı Türkçesi ve Rusça gibi bazı dersleri işlevsiz ve gereksiz bulmaktadırlar. Bu durum öğrencilerin çaba sarf ettiklerini fakat süreci zorlayıcı bulduklarını göstermektedir. Bu noktada müfredatta olan ve verilen derslerin içerikleri, gereklilikleri öğrencilere tam olarak anlatılmalıdır. "Ben bu dili niye öğreniyorum?" sorusu öğrenciler açısından derslerin gerçek hayattaki karşılıklarını göremedikleri durumda motivasyon kaybına sebep olmaktadır. Mesela “Hakasçayı nerede ve nasıl kullanabilirim?” gibi sorulara net cevap alamamak derse olan ilgi ve motivasyonun azalmasına neden olabilir.

Sınavlar ve ders içeriklerine dair öğrencilerin hassasiyetleri yüksek olmakla birlikte, akademik terim ve kavramların anlaşılmasında zorluk çekildiği ortaya çıkmıştır. Terim ve kavramlar alan için olmazsa olmaz anlamına geldiği için dönem başında derste kullanılacak terim ve kavramlar listesi hazırlanıp önceden öğrencilere sunulabilir. Ayrıca her derste o ders için gerekli olan terim ve kavramların yazılması, önceden işlenenlerin ise tekrar edilmesi bu karmaşayı ortadan kaldıracaktır.

Olası Çözüm Önerileri:

Bölümde anabilim dalları yapılabilir veya lehçeler arasında kademeli geçiş sağlayan bir müfredat hazırlanabilir. Öncelikle Türkiye Türkçesine yakın dil özelliklerine sahip lehçelerle başlanıp ardından daha keskin farklılıklar arz eden lehçelere geçiş yapılabilir. Yapısal karmaşıklık öğrencilerin dil öğrenme deneyimini doğrudan etkilediği için lehçeler arasında olacak kademeli geçiş ile bölümde uzmanlık alanları oluşturularak öğrencilerin ilgilerine göre Kazakça, Kırgızca, Tatarca gibi bir lehçede yoğunlaşabilmesi sağlanabilir.

Öğrencilere lehçelerin kültürel yönlerini tanıtan interaktif dersler, dil oyunları, konuşma atölyeleri sunulabilir.

Bu sonuçlar, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü müfredatının gözden geçirilmesi, ders içeriklerinin öğrenci motivasyonunu artıracak şekilde yeniden düzenlenmesi ve akademik terminoloji kullanımının sadeleştirilmesi yönünde önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin bölüme yönelik algı ve tutumlarının güçlendirilmesi için tanıtım ve motivasyon faaliyetlerinin artırılması faydalı olacaktır.

Kısaltmalar

ÇTL: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

KPSS: Kamu Personel Seçme Sınavı

Kaynakça

- Aktaş, D. S. G., Ofli, G., & Balaban, G. (2013). Sosyo-Kültürel Yapının Üniversite Öğrencilerinin Bölüm Seçimi Üzerindeki Etkisi, Anadolu Üniversitesi Örneği. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 15(4), 59-71.
- Akın, C., & Saraçlı, S. (2019). Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları bölümü öğrencilerinin, Türk lehçe ve edebiyatlarına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi (Azerbaycan edebiyatı örneği). *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 17-28.
- Akın, C., & Saraçlı, S. (2019). Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları bölümü öğrencilerinin, Türk lehçe ve edebiyatlarına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi (Kazak edebiyatı örneği). *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi* (47), 9-22.
- Akın, C., & Saraçlı, S. (2020). Çağdaş Türk lehçeleri ve eEdebiyatları bölümü öğrencilerinin, Türk lehçe ve edebiyatlarına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi (Azerbaycan Türkçesi örneği), *Uluslararası TEKE (Türkçe, Edebiyat, Kültür, Eğitim) Dergisi*, 9/1, 260-270.
- Akın, C., & Saraçlı, S. (2023). Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları bölümü öğrencilerinin, Türk lehçe ve edebiyatlarına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi (Türkmen Türkçesi örneği). *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 15-27.
- Akın, C., Saraçlı, S. (2024). Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları bölümü öğrencilerinin Türk lehçe ve edebiyatlarına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi (Tatar edebiyatı örneği). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 9(2), 99-108.
- Akın, C., & Karaman, A., & Saraçlı, S., & Solmaz, E. (2024). Çağdaş Türk lehçe ve edebiyatları bölümü öğrencilerinin Türk lehçe ve edebiyatlarına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi (Özbek Türkçesi örneği). *Turkuaz Uluslararası Türk Dünyası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 49-59. <https://doi.org/10.54970/turkuaz.1487490>.
- Akman Dömbekci, H., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227330>.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S. Demir, Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi.
- Korkut Owen, F., Kepir, D., Özdemir, S., ... Ulaş, Ö. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Bölüm Seçme Nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151. <https://doi.org/10.17860/efd.87701>.
- Rubin, H. J. ve Rubin, I. S. (2012). *Qualitative interviewing: The art of hearing Ddata*. Sage.
- Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. Teachers College Press.
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi : 10.10.2025).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.